

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspelssystem

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspelssystem (RP 16/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Elina Rydman, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Jukka Tukia, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Katri Aho, jord- och skogsbruksministeriet
- expert Matti Rehula, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- verkställande direktör Mika Kuusmanen, Rahapeliala ry
- styrelseordförande Antti Lehtisalo, Finlands Hippos rf
- verkställande direktör Minna Mäenpää, Finlands Hippos rf
- verksamhetschef Antti Karhila, Finlands Travtränare rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry
- Finlands Ryttaförbund rf
- Suomenhevosliitto ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Vermon Ravirata Oy.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

Genom propositionen genomförs en reform av penningspelssystemet i enlighet med regeringsprogrammet för att delvis öppna penningspelsmarknaden för konkurrens. Propositionen syftar till att i enlighet med regeringsprogrammet förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel och bättre styra efterfrågan till det lagstadgade och övervakade penningspelssystemet. Jord- och skogsbruksutskottet anser att målen är angelägna och välkomna. Lagstiftningen bör skapa ett tillräckligt incitament för spelarna att stanna inom det reglerade systemet och den myndighet som övervakar penningspelsverksamheten bör ha tillräckliga befogenheter och praktiska möjligheter att ingripa i verksamheten hos spelbolag som handlar i strid med bestämmelserna. Reformen har via häst- eller totospel ett nära samband också med de föresatser i regeringsprogrammet enligt vilka verksamhetsförutsättningarna för hästnäringen säkerställs och finska hästens ställning som nationalras tryggas. I det här utlåtandet behandlar utskottet propositionen särskilt med avseende på hästnäringen.

Konsekvenserna för hästnäringen bedöms i propositionen särskilt med avseende på regionutvecklingen och landsbygden. Utskottet konstaterar att hästbranschen och den anknytande travsporten är en viktig del av det finländska samhället på många olika sätt. I branschen arbetar cirka 15 000 personer motsvarande cirka 6 500 årsverken. Branschen är alltså till sina proportioner jämförbar med exempelvis Lapplandsturismen och skogsmaskinsbranschen. Hästställen i Finland är sammanlagt 16 000 till antalet och lite fler än 11 000 gårdar uppskattas ha hästar. På 1 800 gårdar bedrivs hästnäring i egentlig mening. Både företagare och avlönade arbetstagare sysselsätts inom hästbranschen. Hästnäringen spelar en mycket viktig roll i strukturomvandlingen på landsbygden. Den för med sig ny företagsverksamhet och även nya former av affärsverksamhet till landsbygden och ökar livskraften där. Hästnäringens hälsomässiga, sociala, förebyggande och rehabiliterande effekter är betydelsefulla för samhället. Ungefär 160 000 personer har ridning som hobby, vilket innebär att ridning är en viktig form av motion. Som det konstateras i propositionen gör ändringarna i lagstiftningen det möjligt för aktörer inom hästhushållningen att delta i penningspelsverksamheten. Det genererar betydande effekter på hästnäringen och får spridningseffekter på många av de ovan beskrivna samhällssektorerna.

Licenssystemet ur hästnäringens synvinkel

Regeringen föreslår att det stiftas en ny penningspelslag och att bestämmelserna i en rad gällande lagar ändras. I den nya penningspelslagen föreslås bestämmelser om penningspelsverksamheten och tillsynen över den. En del av penningspelen ska enligt propositionen fortfarande höra till Veikkaus Ab:s monopol och en del liberaliseras på en konkurrensutsatt marknad. Det ska krävas tillstånd för att anordna penningspel. Spelen ska kunna anordnas med stöd av ensamrättslicens eller penningspelslicens. Penningspelslagen och de övriga föreslagna lagarna avses i huvudsak träda i kraft den 1 januari 2027, varvid penningspelsverksamheten kan inledas. Bestämmelserna om licensförfarandet och vissa andra bestämmelser i penningspelslagen avses dock träda i kraft redan vid ingången av 2026.

Utlåtande JsUU 10/2025 rd

I propositionen föreslås det att penningspelslicens ska kunna beviljas för anordnande av vadhållning med fasta odds och rörliga odds, virtuell vadhållning, elektroniska kasinospel, elektronisk penningbingo samt elektroniska penningautomatspel. I fråga om de här formerna av anordnande ska innehavare av penningspelslicens ha rätt att anordna penningspel som kombinationsspel, som kombinerar egenskaper av de former av anordnande som innehavaren har licens för. Enligt propositionen ska hästspelen placeras i det här konkurrensutsatta licenssystemet. Av de nordiska länderna har Sverige och Danmark redan tidigare infört ett liknande licenssystem. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att det nordiska samarbetet kring travsport och spel är ytterst viktigt.

Utskottet konstaterar att hästspelen och hästnäringen har varit föremål för kraftiga omställningar de senaste åren. År 2017 gjordes en ändring där vadhållningen i anslutning till travspel överfördes till det statsägda vadhållningsbolaget Veikkaus Ab. För att trygga utvecklingen av hästsporten föreskrevs det i fråga om användningsändamålen att 4 procent av avkastningen ska användas till hästsport och främjande av hästuppfödning. Vid ingången av 2024 trädde en ny lag om understöd för främjande av hästuppfödning och hästsport i kraft. Lagen stiftades samtidigt som lotterilagen ändrades. Reformen innebär att en viss andel av Veikkaus Ab:s intäkter inte längre enligt lag ska anvisas för främjande av hästsport och hästuppfödning, utan anslagsnivån bestäms som en del av statsbudgeten.

Under beredningen av den nu aktuella propositionen har man ansett att spelande på hästar som baserar sig på licens för penningspel, möjlighet till internationellt samarbete vid anordnande av penningspel samt marknadsföring och sponsring i enlighet med förslaget skulle stödja hästspelاندets konkurrenskraft och öka intresset för spelande på hästar. Förslaget skulle möjliggöra egen penningspelsverksamhet för aktörerna inom hästbranschen och finansieringen av denna med avkastning av penningspelsverksamheten som en del av den övriga helhetsfinansieringen, inklusive travbane- och tävlingsverksamhet. Övergången till en konkurrensutsatt marknad inom hästspelsverksamheten kan också inverka positivt på regeringsprogrammets mål att trygga och säkerställa verksamhetsförutsättningarna för hästnäringen och finska hästens ställning som nationalras. Jord- och skogsbruksutskottet anser att propositionens riktlinjer och lösningar i fråga om hästspel i princip är motiverade och lyckade.

Införande av ett licenssystem enligt penningspelslagen

Hästavel och hästhållning är långsiktigt arbete. I typfallet är det mer än tio år mellan två travhäst-generationer. Det tar vanligtvis nästan fem år från betäckningsbeslutet till hästens första tävling, och det tar upp till tio—femton år innan hästen avslutar sin tävlingskarriär. Hästskötsel kräver mycket arbete och hästägaren har vanligtvis investerat 30 000–50 000 euro i travhästen redan innan tävlingskarriären inleds. Också travtränaren måste göra stora investeringar i utrustning, byggnader och tillräckliga markområden. Dessa ekonomiska satsningar kräver en klar framtidsutsikt för verksamheten. Hästuppfödning och hästsport är till sin natur verksamhet som måste kunna planeras på lång sikt, vilket utskottet också lyft fram i sitt betänkande om stödreformen vid ingången av 2024 (JsUB 27/2022 rd — RP 260/2022 rd).

Utvecklingen inom hästspelاندet har fortsatt varit negativ i Finland under de senaste åren. Spelöverskottet har som högst varit mer än 60 miljoner euro, men enligt den nuvarande utvecklingen ser det ut att sjunka under 40 miljoner euro i år eller senast 2026. Det kommer att ta många år att

Utlåtande JsUU 10/2025 rd

bilda ett spelbolag som det nya penningspelssystemet möjliggör, starta dess verksamhet och etablera affärsverksamheten. Övergången från det nuvarande monopolsystemet till en licensmarknad måste ske kontrollerat så att hästbranschens funktionsförmåga och konkurrenskraft inte äventyras. En kontrollerad övergång förutsätter statlig finansiering under övergångsperioden för att hästbranschen inte ska krympa strukturellt.

I fråga om understöd som beviljas för främjande av hästuppfödning och hästsport inom ramen för det gällande monopolsystemet för penningspel grundar sig rätten att bevilja största delen av understöden på ett uttryckligt beslut av Europeiska kommissionen. Detta beslut om statligt stöd gäller till utgången av 2028. Innan det nya penningspelssystem som föreslås i propositionen införs vid ingången av 2027 ska ett stödpaket som lämpar sig för det nya licenssystemet föreläggas kommissionen för ny bedömning genom notifikation. I planen för de offentliga finanserna 2026–2027 (SRR 2/2025 rd) anvisas i genomsnitt 25,5 miljoner euro för främjande av hästhushållningen. Enligt ramarna sjunker finansieringen till 6 miljoner euro 2029, men regeringen har utfäst sig att våren 2026 se över den finansieringsnivå som sektorn behöver för 2028–2029. Översynen görs samtidigt som den EU-notifikation som penningspelsreformen förutsätter. Jord- och skogsbruksutskottet anser att denna halvtidsöversyn av finansieringsnivån är nödvändig för att verksamhetsförutsättningarna inom hästbranschen ska vara säkrade också under övergångsperioden.

Tryggande av finska hästens ställning och hästarnas välfärd

Som det konstateras ovan har regeringen i sitt program utfäst sig att trygga finska hästens ställning som nationalras. Den finska hästen används inte bara för arbete eller hobby, utan den är ett nationellt lantrasdjur som utgör en integrerad del av vårt lands kulturarv, historia och landsbygdsidentitet. Finsk häst av arbetstyp är redan i nuläget hotad. I en sluten ras framhävs riskerna för att det genetiska arvet utarmas och samtidigt för att ärftliga sjukdomar blir vanligare, om populationen krymper för mycket. Riskgränsen anses gå vid 1 000 födda föl. Antalet födda föl av finsk häst underskred denna gräns åren 2023–2024. Aktiv travtävlingsverksamhet möjliggör en fortsatt livskraftig population av finsk häst. Målen att bevara rasen bör beaktas både i finansieringslösningarna för penningspelssystemet under övergångsperioden och i politikåtgärderna på längre sikt.

I lagen om djurvälfärd föreskrivs bland annat om anordnande av djurtävlingar. För hästarnas välbefinnande vid hästtävlingar svarar en tävlingsveterinär som utsetts av anordnaren och som fungerar som sakkunnig utsedd av tävlingsanordnaren. Det är viktigt att tävlingsveterinären arbetar oavhängigt och professionellt för att djurens välbefinnande ska säkerställas i tävlingsverksamheten. De stall som har hästar i yrkesmässigt bruk och i stor skala övervakas regelbundet av de myndigheter som utövar tillsyn över djurvälfärden. Hur hästspelen ordnas och vilka aktörer som efter penningspelsreformen får anordna tofospel har i princip ingen betydelse för tillämpningen av lagen om djurvälfärd. Men hur spelen är ordnade påverkar ändå indirekt vilka ekonomiska förutsättningar aktörerna inom hästbranschen har att se till att djuren har det bra, understryker utskottet. För att finska hästens framtid och hästarnas välbefinnande i stort ska tillgodoses måste de allmänna verksamhetsförutsättningarna för hästbranschen tryggas. Utskottet anser det viktigt att det de närmaste åren bevakas hur verkställigheten av penningspelslagstiftningen påverkar finska hästens ställning och hästarnas välbefinnande.

Utlåtande JsUU 10/2025 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 8.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenna Simula saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Tiina Elo gröna
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Antti Kangas saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Helena Marttila sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Timo Suhonen sd (delvis)
medlem Eerikki Viljanen cent
ersättare Ari Koponen saf.

Sekreterare var

utskottsrad Tuire Taina.